

СТАНОВИЩЕ

от проф. д. изк. Йордан Гошев – преподавател по хармония в ЮЗУ „Н.

Рилски”, Благоевград

относно дисертационен труд за присъждане

на образователната и научна степен „ДОКТОР”,

представен от

Таня Величкова, докторант на самостоятелна подготовка към катедра

„Музика“, Факултет по изкуствата, ЮЗУ „Н. Рилски“ Благоевград на

тема:

ИНСТРУМЕНТАЛНИЯТ СЪПРОВОД В ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА НАРОДНИТЕ ПЕСНИ – АВТЕНТИЧНОСТ И СЪВРЕМЕННОСТ

I. Актуалност на темата

Музикалният живот свързан с фолклорното наследство в България има различни форми на представяне. Фолклорът като елемент от битието на българина и превръщането му като част и форма за изява е свързано с редица фактори при подготовката за изпълнение и самата реализация. Един от тези фактори е съпровода реализиран чрез традиционни инструменти - кавал, гайда, гъдулка, тамбура, тъпан и др. или наложилите се в последните години – пиано и акордеон. Изясняване на видовете инструментален съпровод в българската фолклорна традиция, неговото значение за изпълнителската дейност в съвременни условия, определят актуалността на темата. Докторантката е дългогодишен изпълнител в различни формации, записвала е редица песни, събрани в поредица ‘Бисери от Странджа’, за БНТ и БНР, а от

2006 година е преподавател по народно пеене в НМУ „Л. Пипков“ София.

В **Увода** се разглеждат целите и задачите на научното изследване, методите използвани в проучването и ролята на инструменталната музика като част от традиционното народно-песенно изкуство и като самостоятелно явление. Описаните цел, методология и подходи в дисертацията са подходящи за осъществяване на поставените задачи.

В **глава I “Исторически обзор на инструменталния съпровод и развитието му в изпълнението на народни песни”** докторантката прави исторически преглед на фолклорната традиция в България, разглежда ролята на семейството при запазване самобитността на фолклорните диалекти, специфичен маниер на изпълнение на народни песни, на инструментални мелодии и инструментални съпроводи, анализира локалната и регионална специфика на използваните инструменти и наличието на тъждественост между песенния оригинал и спецификата на използвания регионален инструментариум.

Във втора глава **“Инструменталният съпровод в традицията и в съвременната интерпретация на българската народна песен”** обект на анализ са:

- Българската народна инструментална музика и инструментални съпроводи от началото на 20-ти век и по-конкретно изпълненията на първите групи „Бистришка четворка“, „Угърчинска група“ „Странджанската група“ и „Тракийската тройка“.

- създадените професионални държавни ансамбли за народна музика, които внасят нови елементи в разпространението на фолклорното наследство и превръщането му в сценично изкуство.
- Създаването на ново съдържание и нови структури на основата на автентичния фолклор.

В подхода към всеки един от споменатите елементи и проблеми, направените изводи за принципите в постапенните трансформации и интерпретации на автентичния фолклор са в основата на изследването.

Глава III “Методически и творчески аспекти на инструменталния съпровод в педагогическата практика ” е основна за дисертацията.

Като централен елемент на анализите са ролята и мястото на инструменталния съпровод в съвременните условия и подходът на педагога за намиране на правилна методология при изграждане на бъдещите инструменталисти в специализираните училища и музикалните паралелки. Планирането на конкретни резултати, използването на спецификата на таланта и дарбата на всеки един от обучаваните ученици, е важна предпоставка за добри крайни резултати. Направените изводи от Таня Величкова за ролята на клавириния съпровод при подготовката на бъдещите певци се базира на дългогодишен опит и детайлна работа при изграждане и оформяне на бъдещите изпълнители. Не са подминати и съвременните технологии в училищаната практика и етапите при оформяне на индивидуален стил на бъдещите интерпретатори.

Тук бих искал да отбележа, че Таня Величкова е съсредоточила своето внимание върху видовете съпровод и принципите, от които произтичат съвместното изпълнение. От позицията на преподавател

защитава клавирния съпровод като елемент от подготовката, но не се посочва докъде и до кога той /клавирният съпровод/ може да участва като елемент от овладяване на автентична песен и нейната интерпретация. Не мога да се съглася и с твърденията *«В клавирните съпроводи се наблюдава стремеж към обогатяване на звученето със средствата на разширено тонално мислене, стремеж умело да се използват богатите възможности за хроматика и изключителното разнообразие, което предлага инструментът, от мелодични, ритмични и хармонични (акордови) структури»* /стр. 114-115/ . Предвид лаконичността и структурата на българската народна песен използването на разширено тонално мислене или хроматика, акордови структури и пр. са меко казано неуместни. Наистина пианото би могло да се използва като помощен инструмент при интонационното овладяване на една песен, но самата докторантка малко по-късно твърди, че орнаментиката се предава по подражателен способ от преподавател към ученик и още *«Стремежът в педагогическата практика е народната песен да звучи в най-добрия си вид, т. е. със съпровод на традиционен инструмент. Така богатият фолклорен материал се поднася по най-оригинален и стилизиран начин и се запазват старите практики на гласоводене»*.

Четвърта глава „Представяне и анализ на резултатите от проведеното изследване“ представлява анкети, свързани с изследователските направления, интервюта с педагози, фолклорни изпълнители, ученици и студенти от музикални специалности. Дават се предложения за определени образователни дейности, свързани с обучението по фолклорни изкуства, с цел постигане на добри резултати при изпълнение на български фолклор.

В «**Заключението**» се представят в синтезиран вид разгледаната вече в отделните глави проблематика.

II. Познава ли докторанта същността на проблема и изпълнява ли в труда си поставените цел и задачи

Таня Величкова е запозната със спецификата на фолклорното наследство от различни региони на страната, използваните народни инструменти от изпълнителите и етапността в подготовката на бъдещите изпълнители. Научната разработка очертава основните принципи и спецификата на инструменталния съпровод. В голяма степен поставените цели и задачи са реализирани.

III. Научни и научно приложими приноси

Авторката на този труд предлага логична концепция по отношение развитието на инструменталния съпровод като част от представяне на българския песенен фолклор. Предложена е класификация и са посочени характерни белези за фолклорните практики в различните фолклорни региони, спецификата при съвместното изпълнение, представена е концепция за ролята на инструменталния съпровод в образователната дейност и подготовка на бъдещи фолклорни изпълнители.

Коментиранията от мен дисертация **„Инструменталният съпровод в изпълнението на народните песни – автентичност и съвременност”** от докторантката Таня Величкова показва, че авторката има добри познания по тематиката на труда, задълбочена практическа подготовка, представя проблематиката с достатъчна ерудиция.

Ето защо, в заключение, изразявам своето положително становище и предлагам на научното жури да присъди научната и образователна степен „доктор” на Таня Величкова, докторант на

свободна подготовка към катедра „Музика”, Факултет по изкуствата,
ЮЗУ Н. Рилски“ Благоевград.

13.12.2019 г.

Благоевград

проф. д. изк. Йордан Гошев